

ROMÂNIA LITERARĂ.

№ 33.

Assi.

27 August, 1855.

ДЪЕЛЪЛ.

Дъелъл este pesbeleşa între doşe persoane kă arme omorştoare, kă mătъалъ învoişe supre şpъларea оноареі de атакъл фъкът. / Скопъл дъелълъі este dovada kă ачеіа че хъл дін дъеланці ар фі pretins este neadevърat ші дефіймътор. Baza дъелълъі este аştъзі pestъл ідеіlor de оноаре че авеа повледа феодалітъдеі, саѣ маі бине зікънд къ о патъ а оноареі s'ар пътеа спълъ нъмаі prin şънде. Ла івіреа лъі базеле аѣ fost:

1. Ideia kă атакъл фъкът dritъріlor іndivіdale e кп атак фъкът оноареі ші віче верса. — Ehrlosіgfeit ера ла Церманіі векі sinonim kă Rechtslosіgfeit;

2. Kă statsъл нъ арe нічі drentъл нічі datoria a pedensі фантеле опrite, фінд нъмаі іndivіdale competent ціздекътор іn ръзъзнареа са;

3. Kă фіекаре четъдан арe drentъл de a dovedi nevinovatşia sa eventъел prin şingъpa pretіндеpe kă ачеіа че мъртърішеште е конформ адевърълъі;

4. Kă некъноскънд не пъмінт о аstopitate іnvestітъ de dritъл ші пътеpeа de a іnлътъpa dіsnътеле ші ne іnцъледеріле, апелънд ла Dzeş,

Dzeş ва аціста брацъл nevinovatşia supre a dovedi protivnikълъі kă a mіncit ші kă prin şpъларe e vinovat.

Istoria ne aratъ kă ла Гречі дъелъл нъ а esіstat. Дакъ videm kă реціі ші ероіі se лъптъ іn parte, ачеаştъ лъптъ ера кіпъл pesbeleşa de аtънчеа. De ачеіа іn лъпта лъі Аіакс kă adversаръл лъі не'пъкат нъ воіesk а къпоаште дъелъл. Ideia de оноаре че predomnea іn тімъл феодалітъдеі нъ а esіstat ла Гречі. Шъ челебръ Грек zise іn мінътъл кънд бътайа тpeвъіа съ се іnчeaпъ чeлъі че ошпа къ мъніе аalmінтpeлe „ловеште dar аскълтъ.“

Ла Romanі іаръші нъ videm дъелъл, ші къ drent къвінт. Іn Roma атакъл хъші drent нъі атакъл оноареі іndivіdale.

1. Кончентъл de оноаре іndivіdale ера strein Romanіlor. Къвінтъл roman *existimatio* че іnsemneазъ оноаре, ') арe doşe іncълесърі ші ашме:

a) Asіgъраpeа drentъріlor чівіле; b) asіgъраpeа бъпълъі пъме.

Інтъіхъл іncълес е кърat roman. Афаръ дін

1) Fr. 1. § 6. de inj. fr. 5. § 1. de extr. cogn. D. Existimatio est dignitatis illaesae status, legibus ac moribus comprobatus, qui ex delicto nostro auctoritate legum aut minuitur aut consumitur. Adeкъ оноареа este o stare a demnітъдеі че нъі атъкатъ, ле кape лeпіле ші моравъріле о акъноскъ, ші кape stare dін рrічіна хнеі фанте кpіmінале се алтpeазъ саѣ се нeрде prin пътеpeа лeпіlor.

stat n̄ se k̄noaște ničī o onoare k̄m mi ničī zn drit. Așa str̄in̄s̄a n̄ avea la închen̄s̄ta Репъбликеі ničī zn drit, mi челе 12 табѣле zi-чeaș „adversus hostem bellum aeternum esto“¹⁾. Stat̄a e la Romani п̄рт̄торіа т̄т̄спор drit̄лор; приват̄а n̄ are дек̄т drit̄а конче-дат de stat. — Аша идеіа de оноаре ла Romani.

2. Stat̄a ла Romani e tot̄a. Individ̄s̄a n̄ī nimika. Вицъ, авере, оноаре n̄ sint drit̄л̄ri individ̄s̄але dar кончедате de stat. Prin зр-маре stat̄a este д̄сдек̄тор компетент, are drit̄ de a д̄сдека прічині контенциоасе. Пърциле прочеситоаре акноск̄ деасupra лор о аѣторитате к̄рја се с̄п̄н̄ш̄ sup̄e esaminare, аѣторитате делегат̄ prin фикція de *lex regia* de к̄т̄р̄ мајоритатеа попоръл̄и. De ачеіа mi јсдецеле romane k̄m mi челе еліне ф̄иind јсдеде de а ле мајорит̄цеі ераș јсдеде политиче адек̄ п̄рт̄инитоаре, din мин̄с̄та к̄нд primitiva simplitate înчен̄s̄ с̄ se еклинсе.

3. Stat̄a ав̄нд drit̄ de а д̄сдека не чет̄цені, апоі disteaz̄ mi рег̄л̄ле доведитоаре, sup̄e а інл̄т̄ра арбитриетатеа с̄вт̄ маска de диктареа конштиинцеі. Пърциле треб̄ше а имп̄лиni ачеле рег̄л̄и preskripte к̄ пердереа дрепт̄л̄лор лор. Dovada devine pentр̄ п̄рт̄д̄і о сарчин̄ (onus probandi). — Д̄сдек̄торіи esamineaz̄ dovezile п̄рт̄л̄лор д̄сп̄ оарекаре рег̄л̄и абстрактe.

4. Romani акноштеаș п̄тереа stat̄л̄и ка с̄періоар̄ чет̄д̄ан̄л̄и. Ми к̄м оdatъ Ѣнг̄р̄л̄а str̄ipa „omnia pono super patriam“ аша Romani in tot timp̄a se с̄в̄неаș хот̄р̄л̄лор patrieі адек̄ д̄сдек̄торілор еі, інвок̄нд не Dzeș de март̄л̄ри. Аша Coriolanus in еsil, аша Cicero. — N̄маі к̄т̄р̄ кан̄с̄ла Репъбликеі videm авел̄л̄ ла Dzeș de р̄з̄в̄нар̄е, dar ат̄нче videm ресвеліле чивіле. Romani n̄ в̄стеаș к̄ноаште д̄ел̄а in інц̄л̄ес̄ла de as-

т̄л̄и. А ziče inсе к̄ ат̄нчеа н̄маі ш̄еф̄і фамиліеі авеаș глас mi drit̄, mi к̄ prin зр-маре mi *patria potestas* ар ф̄і інр̄сп̄ит̄ имп̄едек̄тор ас̄кура д̄ел̄л̄и, не фаче с̄в̄ інпрев̄м̄ пентр̄ че фамиліле ат̄кate n̄ провока ла л̄нт̄ не челе ат̄к̄тоаре? к̄т̄ пентр̄ л̄нта К̄рјацілор к̄ Ораціи, ачeaста n̄ dovidește nimika, к̄чī istorik̄s̄a roman ziče, к̄ ачeaста се хот̄р̄ sup̄e кр̄ц̄ареа с̄нц̄ел̄и.

De vom трече ла нациа че veni д̄сп̄ к̄м ziče Montesquieu din кодриі, mi деспре каре Tacitus¹⁾ ziče: insodirile sint severe... аколо niminea n̄ г̄л̄меште деспре вид̄л̄ри, ničī n̄ī de mod̄ de а ф̄і кор̄л̄т̄ саș а кор̄л̄не. De vom трече ла Германі vom videa д̄ел̄л̄ Montesquieu²⁾ ziče: „independința чеa маре а Германілор і d̄с̄с̄ ла ачеіа с̄в̄ш̄и м̄л̄т̄л̄ше prin л̄нт̄ чертеле лор,“ mi д̄д̄з̄че о аемінеа л̄нт̄ din карактер̄л̄ лор ресвелник³⁾ „к̄чī ф̄ика press̄н̄не inт̄'o нацие mi алте вид̄л̄ри, к̄м: р̄оа ед̄кад̄іе, пен̄сареа de оноаре, lipsa de к̄р̄ај“ mi пентр̄ dovada к̄ фок̄л̄ ziče.⁴⁾ „Чіне n̄ инц̄л̄еде к̄ пелеа в̄ртоас̄ а з̄неі нациі че maniaz̄ не inchetat армеле, n̄ треб̄ш̄а с̄ се simte з̄нор de фер̄л̄ рош саș de апа фер̄б̄ите, аша ка д̄сп̄ тріи zile с̄ се ф̄і ар̄т̄ат вре zn semn.“ Аша д̄сп̄ Montesquieu д̄ел̄л̄ с'ар д̄д̄з̄че н̄маі din карактер̄л̄ ресвелник ал Германілор. — Д̄х̄л̄а лецілор л̄н̄с̄еште аиче in parte; mi апоі mi с̄в̄ наре mi п̄д̄ин философ̄ік а д̄д̄з̄че

¹⁾ Tac. de mor. Germ. Severa matrimonia... Nemo illic vitia ridet, nec corrumpere vel corrumpi saeculum vocatur. Paucissima in tam numerosa gente adulteria.

²⁾ Mont. esprit des lois. liv. 28. Ch. 14. l'extrême indépendance des Germains les firent décider leurs querelles par le combat.

³⁾ Ch. 27. „Car la poltronerie suppose dans une telle nation d'autres vices: mauvaise éducation, insensibilité à l'honneur; point de courage.“

⁴⁾ Mont. esprit des lois „Qui ne voit que chez un peuple exercé à manier les armes, la peau rude et cailleuse ne devait pas recevoir assez l'impression du fer chaud, ou de l'eau bouillante pour qu'il y parut trois jours après?“

¹⁾ Hostis d̄n̄sc̄m̄a ла д̄н̄чен̄st strein̄s̄a, mi н̄маі маі т̄р-зіѣ л̄в̄ д̄нц̄л̄ес̄ла de strein̄s̄a д̄н̄в̄л̄л̄ит̄ д̄н̄ ресвел.

dovada къ ферял рош дин пелеа чеа гроашъ „la peau rude et cailleuse.“ Аша Montesquieu.

Церманії се смьлгѣ дин пѣмѣнтъла наштереї, шї се амазъ ин чентръл Европѣї. Мьлджїмеа семиндїлор интѣнека сїмдъла націонал, кареле нѣ пѣтеа сѣ'шї гѣсаскъ о базъ материалъ, о патріе. Де ачеїа шї пѣлѣ акъма Церманїї интреабъ Was ist des Deutschen Vaterland. ¹⁾ Де шї рѣспѣнде ла интреабаре прїн фактъла окънаціеї, окънаціе сѣпѣсѣ инсе скїмбѣрїлор. Индивїдъл ера ідолъл Церманїлор. Крештїнізмъла интрѣдѣсѣ персоналітеа омълї, шї фїе каре Церман лїбер авеа дрїтѣрї нѣмїте *jura libertatis* кѣм: дрентъла де а пѣрта арме, де а vota etc. Ън атак ин контра ачестор дрїтѣрї есте ѣн атак ал оноареї лї. Де аколе се есплїкѣ шї сїнонимъла лї Ehrhaft de Wehrhaft. — Де аколе се dedѣче:

1. Къ оноареа нѣ ера ка ла Романї ѣн дрїт де ордїнъла пѣвлїк апѣрат де stat; дар ѣн дрїт индивїдъл.

2. Statъла ла Церманї е слаб. Ел е маї мълт формал. Индивїдѣализмъла е пѣтернїк. Statъла нѣ'шї инсѣмеште декът дрїтѣрїле че индивїделе жалъзе де лїбертате шї неатѣрнаре иї кончедеазъ, супре крештереа вїнелъї комѣн. — Ла Романї омъла ера абсорбат де кѣтрѣ четъцапъла. Ла Церманї оменїреа ишї апѣрѣ дрїтѣрїле сале кѣ даѣна statълї. — Ин исторїа Францеї вїдем кѣ ин секолъла ал 18 элементъла церман се рескоалъ ин контра челъї роман че интрѣдѣсесе statъла абсолѣт, l'état c'est moi. Voltaire е еспресїа веакълї сеѣ. Шї фїлософъла Fichte контїнѣзъ комбатереа statълї абсолѣт че нѣ каѣтѣ декът, „le bien public,“ шї дин каре реалїзазъ аша де пѣрїн. Естремъла инкїнѣтрѣї Церманїзмълї есте анархїа; ачел ал сїстемълї роман есте десуотїзмъла.

3. Dovada ла Церманї формезъ ѣн дрїт

jus probandi (Beweisrecht). Нѣ перълї формале есїста ин доведїре, перълї че пресѣпнѣ о аѣторїтате езъмїнѣтоаре; дар дѣмнїа пресѣпнїа кѣ кѣвїнтъла ера ашашї о довадъ. Ин интѣмпларе кѣнд протївнїкъл иї контрарїа инантеа комїтетълї алес дин комѣнїтате, атѣнчеа требъїа фїекаре сѣ'шї интѣреаскъ кѣвїнтъла прїн алте персоане іѣрѣтоаре (conjuratores). Ин кѣрѣнд се интрѣдѣсерѣ *ordalia* адекъ декретеле лї Dzeѣ. Немълѣдъмїтъл кѣ хотѣрѣреа цїздекѣторезкъ инченѣ а кїема не протївнїкъл ла лѣнтѣ, пѣїнд астѣелїх рѣзѣвнареа са индивїдълъ маї пресѣс де пачеа пѣвлїкѣ. Ероїї ачештеї емохе сїнт Арїстїзїї шї Чїчеронїї не дос.

4. Некѣноскънд индивїдѣализмъла церман ин stat алта декът егалї шї чел интѣїс интре егалї (pares шї primus inter pares), апелациа де ла трївнъла се фѣчеа ла дѣел, ин кредїнѣ инсе кѣ шї Dzeѣ ва аѣїста браѣла чел дрент ин контра челъї невинѣват:

Аша ишї паре мїе кѣ дѣелъла се dedѣче дин идеїа де оноаре, де stat, де мїлѣкъл довезеї шї дин кредїнѣа пайѣв ин проведїнѣ; іар нѣ дин сїгѣръл карактер ресвѣлнїк ал Церманїлор. Сервїї сїнт инкѣ ресвѣлнїчї, шї алте семїнѣдїї ин Тѣрчїа инкѣ ишї фак инсѣшї дрента-теа, дар нѣ аѣ дѣелъла.

Ценерациа идеїеї де дѣел дин челе патрѣ пѣнтѣрї мї се паре а фї фост ѣрмѣтоареа:

Церманїї ізвїаѣ лїбертатеа шї прїн ѣрмаре о шї апѣраѣ. Аша ачел че ера Ehrhaft ера шї Wehrhaft. — Фамїліа ишї апѣрѣ дрентѣрїле сале прїн ѣн ресвѣл прїват (Fehderecht). Кѣ стѣнѣереа лїнїеї Каролїнѣлор класеле се скїмбѣ. Дин секолъла лї Енрїк I, пѣртареа армедлор девїне о професїе; шї инченѣ а се моштенї де не тїмпѣрїле Крѣчїателор. Ин секолъла ал 16, ордїнъла кавалерїлор (Witterschaft) се рѣдїкѣ ла кастъ; девїне есклѣзїв, инсѣмїндъшї дрїтѣрїле шї тїлѣрїле повлечеї. Рѣдїкареа ѣнор индивїдѣалїтѣдї пѣтернїче контрїбї ла сѣрѣ-

¹⁾ Ън кѣнтѣк попълар. — Каре есте патріа Церманълї?

marea statală în sьверенитѣѣ mikroskopиче; ші ресьелъа приват (Hofrecht) рѣвърсъ desolaція аскура лор. Акъм чел маі таре аре дрент. Ачестъ периодъ, unde domnește „дритъа сфордеѣ“ кѣм зиче скрииторіа хронологіеі în доѣе волъме, се сѣърши în Англіа ші în Франца prin аисторіа крѣимеі, în Церманіа prin înвоіреа новіаілор проклѣмънд ла 1494 начеа етеръ (der ewige Landfriede).

Атѣт тимп кѣт системъа феодалдинъ prin сьлѣ-біреа пстереі централе, prin скімьареа комъ-нитѣѣлор, devenind сьпъсе дін неатърнате, атѣт тимп фъ дъелъа сингъръа мѣлок де дова-дѣ не каре џидекторіі în desperація зъ а-донтаръ ші зъ регъларъ. — Kredinga în ор-даліі (Gottesurtheile) се пердѣ. Бисеріка че регъла ачеле ордаліі се леапъдѣ де дѣп-сьеле. Фридерік ал II ле декларъ де мінчѣні. Кіпъа де а доведи prin conjuratores нѣ маі ера ефикачѣ. Statъа ера преа слаб супе а дикта регълі де довадѣ. Дъелъа ера сингъръа мѣлок ал довезеі. Бисеріка іа рекъзъ. Три-вналеле аиче іа регълеазъ, ші зпеле тѣргѣрі, кѣм: Нісренберг, Франкфѣрт etc, чер приві-леціі în контра дъелълі.

Бисеріка католикъ се organiazъ монархикъ вѣврократик. Еа контінъз tradіцііле імперіалѣі roman, контінънд кѣлѣра romanъ. Скоала де Болоніа скоала де дрент, кѣпътъ ла сѣър-шітъа секолълі ал 12 prin Ігнеріус о ренъ-тагіе Еѣропанъ. Дін оевите цері алергѣ а-коло інsetошадіі де інвѣдѣтѣрѣ. Ачештіа ін-торкѣндсе ін царъ адѣкѣ ші ідеіле сѣнте дін дритъа roman. Імперіаіа цертман аспірънд ла домпіреа лѣмеі ші інпѣрѣіреа еі кѣ Katoli-чизмъа ші лѣз тітлѣа де імперіаіа roman. Тра-діціа імперіаіаіа roman, фънестъ десвѣліреі реціеі цертмане, інтродъсѣ дрентъа roman în Церманіа. Іар зпіверсітѣѣде де Паріс ші Ор-леан кѣліваръ ачел стѣдіѣ кѣ чеа маі mare сіргѣндѣ. În Франца тимпѣріѣ гѣсірѣ реціі

інімі дѣсціплінате ін чеі че інвѣдѣрѣ дритъа roman ші апѣсарѣ дъелъа. În Церманіа дритъа roman кѣ кѣт се інтродъчеа маі мѣлѣ, кѣ атѣт ші дъелъа гѣсіа маі мѣлѣі протівнічі. Новледа кавалерѣ зра не іспітлі. În секолъ ал 16, дъелъа інчетъ сѣ фѣгърезе ка мѣлок де довадѣ інаітеа трівналълі; ші фѣрѣ ін-воіреа џидектореаскъ, рѣтъне ін обичеіс пен-тѣрѣ ачеіа че привеште апѣрареа оноареі, кѣнд ла інченст хотѣра де констатаціі де даторіі, де носесіе, ші де оноаре. — Кѣ десвѣліреа пстереі централе ін Еѣропа, новледа фіінд сі-літѣ а'ші інкліна фѣрѣнтеа, кѣтъ чел пѣдін а'ші скѣпа неатърнареа са ін віада приватѣ, ші ші пѣстрезъ дъелъа ка мѣлок апѣрѣтор ал оноареі. Астѣел дін секолъ ал 17, дъелъа інчетеазъ де а фі пѣвлік, devenind о фантѣ опрѣтѣ.

L. Ph. Beaumanoir¹⁾ не дѣ регълеле ачелеі лѣнте џидекторешлі. Акъзаторіаіа зичеа інаітеа трівналълі кѣ протівнікѣа аѣ фѣкѣт кѣтаре фантѣ. Акъзатъа тѣгѣдіа. Трівналъа ordona дъелъа. Акъзаторіаіа, супе а'ші спѣла пата де а фі мінџіт, тревзіа сѣ се батѣ, примінд змѣіі лѣпта се дедѣа зп гај (gage de bataille). Оноареа інапедѣка петраѣреа кѣвінтълі де а се бате. Лѣпта се терміна. Ла термін пѣр-ціле ераѣ кіемате prin інадінс трімеші. Чел че нѣ се інфѣдоша не кѣмпъа вѣтъіеі се џидѣка ін contumacia (par défaut) ка зп фѣр дрентате, ка мѣртѣсісітор грешалеі sale. Нѣ фѣкѣре ера інсе індаторіт сѣ се батѣ. Чеі трекѣді де 60 ані, болназіі ші фемеіле пѣтеаѣ сѣ'ші нѣміас-кѣ зп ачѣрѣтор (champion). Армеле вѣтъіеі діѣераѣ дѣпъ стареа лѣнтѣторілор. Аша Лѣ-довік ла 819 інгѣдзі віланілор сѣ се батѣ кѣ беѣе, ші новлеца кѣ армеле. Челор дін тѣіс не џіос ші кѣ фаѣа дісконерітѣ; челор дін зрѣтѣ кѣлѣрі ші кѣ візіере. Дъелѣторіі

¹⁾ L. Ph. Beaumanoir, les coutumes et usages du bon voisin, 1283.

era întovъръшиді de sekondanđi ші martърі. Înainte de a încene лѣта jъраѣ къ армеле нѣ сѣнт врѣјите. Pezъtatъл лѣтеі: era зп прочес чивѣл, атънчеа ѣnvinsъл ка kovvins de nedreutate пердеа прочесъл ші пѣтеа ші о а-тандъ; ѣн прѣчинѣ криминале ѣnvinsъл пердеа вѣада ші авереа. Кѣ eskъzivitаtea повледеі кавалере (Ritterŝtafъ) dъелъл се шѣрѣинѣ ла ачеѣа че авеаѣ jura libertatis кѣм: ла стареа кавалерѣлор, ла слъжбашѣл ѣналѣ аї statълѣл, ла akademiі, кѣ зп кѣvint ла тоѣ ачеѣа че пѣр-та sabia. Ён секолъл ал 17, ші ал 18, атѣт ѣн Франца кѣт ші ѣн Цermania nedensele rostite азъпра dъелълѣт ера фoapte азпре, рѣсп-пѣндеаѣ ла prinчипъл statълѣл. Nъмаї аплика-реа лор ера раръ, саѣ нѣчѣ де кѣм ші кѣ ачеста се рѣспѣндеа ла стареа соціалъ. Мѣлт timp, реѣиі кіар се провокаръ ла dъел. Ma-zarin нъмаї фѣ фoapte азпре кѣ ачеста, по-рончѣнд слънзърареа а дої повѣл че фѣкъръ ѣнтревѣнѣаре де dънсъл.

(ва зрма)

F. Apostolian.

ТЕЛЕГРАФЪЛ ЕЛЕКТРИК

шѣ вѣиторѣл сеѣ.

(зрма)

§ 3. Arago, Schweigger, Faraday.

Несте пѣдѣн о алъ deskoperire, че dъто-рѣм prinчълѣл matematicѣлор francezѣ, лѣл *François Arago*, зѣ dat о ноѣ ѣndreutare черчетърѣлор prodъse de ѣnvъцаѣиі че се ѣndeletnѣча кѣ desлerarea проблемѣл телегра-фѣл електрѣче. Ла 1820 D. Arago, prin о ѣмпѣртъшѣре адресатъ Akademieі шѣиѣлор, tradъча черкърѣле prin каре ел аѣ пѣтst do-vedѣ о ѣнсъшѣре, пѣн'атънче некъноскѣтъ, а рѣлѣл електрѣк, адекъ, ѣнсъшѣреа че ачеста аре а transformа феръл фраѣд ѣн magnet,

кѣнд ел е пѣс ѣн преѣцъръл (dans le circuit) зѣлѣ рѣѣ електрѣк, fenomen кареле се prodъче ѣнтрѣ кѣтъ време ѣне treчереа флѣдъ-лѣл електрѣк.

Pezъtatъл черчетърѣлор D. Arago s'аѣ гѣ-сѣт кѣ totъл адеверѣт де ѣнчеркърѣле фѣкѣте. tot ѣнтр'о време, де маї мѣлѣлѣ фѣзѣчѣ Цermanѣ.

Dъпъ о asemѣне deskoperire, ера vedepat кѣ, мѣллокъл фѣнд афлат спре а да не о време ферълѣл фраѣд ѣнсъшѣрѣле magnetълѣл, адекъ пѣтереа де а траѣе кѣтръ sine зп ал фер дѣн апропѣре, кареле ѣндатъ dъпъ treчереа рѣ-лѣл електрѣк ва фѣ respѣns prin зп pesor ла pozѣiѣа са прѣмѣтивъ, аист фелѣ се довѣндеа о мѣшкѣре де мерѣ'ѣнтоарчере (va-et-vient), desпре каре нѣ маї рѣтънча декът сѣ се пѣѣе ѣн ѣнтревѣнѣаре definitivъ.

Sѣнгъра ѣмѣedekare че маї ретънча а се ѣnvѣнѣе ера пѣтереа neѣndestълѣтоаре а флѣ-дълѣл електрѣк спре а се довѣнди ла о mare депъртаре ефектеле dinamѣче де treвѣнѣуъ.

О мѣлѣдѣме де черчетърѣ шѣ де ѣнчеркърѣ s'аѣ fost фѣкѣт ѣнтрѣ ачест skop де кѣтръ маї мѣлѣлѣ ѣnvъцаѣиі, dѣнтре карѣл докторъл Faraday аѣ deskoperit рѣхрѣле ѣндъкѣѣе (cou-rants d'induction) саѣ magneto-електрѣче; а-декъ ачеле рѣрѣ че treкѣ ѣнтр'о адъ metalѣк (tel) ѣнфъшѣратъ ѣн преѣцъръл знеї вѣкѣдѣ де фер фраѣд ѣн momentъл че ачест де пре зр-тъ s'ар фѣ dѣспърѣит кѣ sѣmѣѣе де зп mag-net, кѣ кареле s'ар фѣ афлат ѣн атинѣре. Лѣ-крърѣле Professorълѣ Schweigger, пѣвлѣкате ла 1831, аѣ контрѣзѣит маї вѣртos спре а пѣс-кочѣ мѣллокъл де а kondesa шѣ а ѣнсѣл (con-denser et centupler) ѣн оаре каре пѣнт пѣте-реа флѣдълѣл електрѣк. Ist мѣллокъл konsistъ ѣн а ѣnvълѣточѣ ѣн преѣцъръл знѣл дръг де фер фраѣд авѣнд форма знеї поткоаве, зп tel де арапъ, акoperit де matasъ саѣ де бѣтбак. Кѣнд флѣдъл електрѣк venѣнд дѣн колоана, treче не ѣнколъчѣреа ѣнѣиѣнатъ де кѣтръ ist

тел, ферѣл *invaltochit de telѣ* се префае *in magnet*, а кърѣа *psterea* се афлѣ атѣче *imlucitѣ* *in* пропорѣе дреауѣ кѣ лѣцимеа телѣлѣ че формаеѣ *inkolѣchirea*. Дѣпѣ *incherkѣрѣ*лѣ сѣвѣршѣте с'аѣ добѣндѣт електрo-магнетѣ, *electro-aimants*, (аша се *densmesk instrumentele* иѣ *descripe*) рѣдикѣнд маѣ мѣлте сѣте *de kilograme*.

Индаѣ че тречереа рѣлѣлѣ електрѣк се ва *in*террѣмне, електрo-магнетѣл *пѣрде* *in* мѣнѣт *insuiprѣ*лѣ сале *magnetice*, *supre* а ле *redobѣндѣ* *indatѣ* че рѣл *magnetic* ва трече *din* поѣ *prin* телѣл *kondѣkѣtorѣ*, шѣ *in* ѣрмаре, *prin* *intopsѣ*тѣрѣлѣ *elisѣлѣ*.

Ачеста'шѣ мѣлок сѣзѣште *asemene* *supre* а мѣрѣ *intensitate* (градѣл *de* *pstere*, *de* *тѣрѣ*, *de* *aktivitate*) рѣлѣлѣ електрѣк *prin* *каре* се *чере* а се *dobѣндѣ* *abaterea* *акѣлѣ* *magnetic*. Нѣмаѣ, *intr'achest* *kaz*, *in* лок *de* а се *intrevѣ*нѣца *zn* дрѣг *de* фер, се *intrevѣ*нѣцаѣѣ о *цѣавѣ* *de* *lemn* сѣѣ *de* *os* *de* *фѣлдѣн*, *in* *преѣ*ѣрѣл *кѣрѣа* се *invѣ*лѣште *телѣл*. *Ist* *instrument* афлат *de* *професорѣл* *Schweigger*, *прѣгѣ*тѣндѣсе *intr'asemene* *кин* се *пѣ*мѣште *мѣл* *индикатор* шѣ *ефекѣл* *лѣ* е *de* а *dobѣндѣ* о *клинѣ*лѣкѣ *abatere* а *акѣлѣ*, *kѣнд* *zn* рѣѣ електрѣк *трече* *prin* *invѣ*лѣточѣрѣлѣ *телѣлѣ*.

Tot *prin* *ачеаста*'шѣ *лѣ*кѣрѣе с'аѣ маѣ *dobѣндѣ*т *мѣ*локѣл *de* а *мѣ*сѣра *градѣл* *intensi*тѣѣлѣ рѣлѣлѣ електрѣк. *Supre* *asemene* сѣвѣршѣт се *ашаѣ* *vertikalѣ*чѣште *не* *zn* *вѣлѣг* (*pivot*) *orizontал* *doѣ*е *аче* *magneticе*, *din* *каре* *znѣл* *шѣ* *аре* *полѣл* *intops* *in* *sѣс* шѣ *челалал*т *in* *цѣос*. *Aчeasta* се *опереаѣ*ѣ *supre* а *фа*че *не* *аче* *astaticе* (*astatiques*): *адѣкѣ* *supre* а ле *анѣра* *de* *инѣ*рѣрѣлѣ *magnetismѣлѣ* *пѣ*мѣнтѣлѣлѣ шѣ *supre* а *лѣ* се *da* о *маѣ* *ма*ре *simѣл*танѣтѣ *de* *мѣ*шкѣре (*simultanѣ*тѣ *de* *mouvement*), *дѣ*пѣ *принѣ*нѣл *кѣ*посѣкѣт *kѣ* *doѣ*е *полѣ*рѣ *de* *zn* *фел* (*similaires*) а *доѣ* *magnetѣ*,

се *рѣ*спѣнѣгѣ *znѣл* *пре* *алѣл*, *kѣнд* *doѣ*е *полѣ*рѣ *контрарѣ* се *атрагѣ*, *znѣл* *кѣ*трѣ *алѣл*.

Znѣл *din* *ачеле* *densmite* се *пѣ*не *in* *чентрѣл* *instrumentѣлѣ*, шѣ *аре* *din* *фѣ* *каре* *parte* о *цѣавѣ* *инѣ*шѣрѣтѣ *kѣ* *zn* *тел* *metalѣк*, *лѣ*нѣг *а*проане *de* о *sѣ*тѣ *metre*, *а*коперѣт *kѣ* *matasѣ*. *Partea* *din* *а*зарѣ а *Галванометрѣлѣ* (*ist* е *пѣ*мѣле *descripѣлѣ* *а*иче *instrument*) *инѣ*фѣдѣшаѣѣ *zn* *кадрант* (*cadran*) *in*аинѣта *кѣрѣа* се *мѣ*шкѣ *ал* *до*лѣа *ак*, шѣ *каре*лѣ е *in*семнат *kѣ* о *скарѣ* *инѣ*рѣдѣтѣ *in* *grade* (*echelle graduѣe*) *каре* *аратѣ* шѣ *челе* *маѣ* *мѣ*чѣ сѣвѣ *инѣ*рѣдѣрѣ *а* *градѣлѣ*. *Aчеле* *doѣ*е *а*че *metalѣ*чѣ (телѣрѣ) *че* *инѣ*шѣрѣеаѣѣ *цѣ*виле (*les bobines*) се *мѣ*рѣпѣнескѣ, сѣѣ *kѣ* *linѣ*а *телѣ*рѣлор *kondѣkѣtorѣ*, сѣѣ *de* а *дрѣ*нтѣл *kѣ* *колона* *Voltaѣка*. *Kѣнд* *рѣ*л *електрѣк* *трече*, *кѣр*пѣрѣлѣ (*abatерѣлѣ*) *акѣлѣ* *инѣ*гѣдѣсѣскѣ *de* а *хотѣ*рѣ, *дѣ*пѣ *пѣ*мѣрѣл *градѣ*рѣлор *че* *ел* *петрече* *не* *кадрант*, *чѣа* *маѣ* *мѣ*лѣтѣ сѣѣ *маѣ* *пѣ*дѣнѣ *intensitate* а *рѣ*лѣлѣ електрѣк.

§ 4. Апликаѣа.

Prin *а*ѣсторѣл *ачестор* *deskoperѣрѣ*, *пѣ*скочѣте *znеле* *дѣ*пѣ *алѣ* *фѣрѣ* *прекѣ*рѣмаре, *пѣ* *маѣ* *лѣ*пѣса *мѣ*чѣ *zn* *мѣ*лок *din* *челе* *de* *трѣ*вѣнѣцѣ *supre* а *transпѣ*не *рѣ*л *електрѣк* *ла* о *фѣ* *че* *депѣ*ртѣре шѣ *supre* *ал* *sѣ*знѣне а *prodѣ*че *мѣ*шкѣрѣ *determinate*, *атѣ*т *prin* *abatерѣ*лѣ *акѣлѣ* *magnetic*, *kѣ*т *шѣ* *prin* *клинѣ*лѣка *magnetizare* а *znѣ* *фер* *каре*лѣ *ва* *фѣ* *сѣ*зѣт *de* а *тра*це *кѣ*трѣ *sine* *zn* *ал* *фер*. *Nѣ* *маѣ* *рѣ*штѣнеа *декѣ*т а *гѣ*сѣ о *sistemѣ* *de* о *лесне* шѣ *пѣ*дѣнѣ *kostisitoare* *пѣ*нѣре *in* *лѣ*кѣрѣе, *supre* а се *пѣ*те сѣвѣршѣ *апликаѣа* *мѣ*лоачелор *ачестора* *kѣ* *рѣ*спѣндѣре. *Kѣ* *toate* *ачесте* *маѣ* *мѣ*лѣдѣ *анѣ* *аѣ* *трекѣ*т *in* *черкѣ*рѣ *зѣ*дѣрнѣче шѣ *пѣ*маѣ *de* *ла* 1837 се *инѣ*чене *epoca* *апликаѣ*ѣлѣ *serioase* а *фенomenѣлор* *електрo-magnetismѣлѣ*, *prin* *регѣ*латѣ *инѣ*рѣтѣшѣрѣ *телеграфѣ*че.

Aчeastѣ *апликаѣ*е с'аѣ *пѣ*с *in* *лѣ*кѣрѣе, *маѣ*

tot odatъ în Statşpile znite, de D. Morse ; în Anglia de DD. Wheatstone şi Cooke, şi în Церманія de D. Steinheil de ла Міѣnix.

§ 4. Рекапитълагіе.

Маі nainte de а еспліка ачесте sisteme vom рекапитъла în скърт кѣномтінділе штііндіфіче че аѣ слѣжит ачестора de temeіѣ. Еле sіnt:

1. Фіінца рѣлѣ електрик, pozitiv saѣ negativ, doveditъ în фіе каре трѣн organic. De ва întреба чінева: Че este рѣла електрик ? Ёі vom респонде кѣ штіінца н'аѣ афлат інкѣ вр'о деслѣшпие інdestълтоаре ачестеі întре-вѣрї. Флѣйдъла saѣ маі ромънеште рѣла електрик е о пѣтере містеріоасъ а натъреі, а кѣ-рїа ефектърї се пот аузка шї провока, інсъ ориціна шї элементеле sіnt некѣноскъте.

2. Prodъчереа шї transmisia флѣйдълѣ електрик prin mijlockъла знеі колоане інфіінгате de плъчі de doѣе osebite металърї, каре стаѣ мѣйтее інтр'о солъціе (topіре) ачідъла че ле пзне ін комънікаціе; шї ачеста de пре зртъ машинъ е колона а лѣі Волта.

3. Деконпънереа апеі prin колона Вол-таікъ шї intensitatea акціеі че ачеста довън-деште ін зрмареа ачестеі пѣскочїрї.

4. Інсшїреа рѣлѣ електрик de а кѣрні по-лѣрїле акълѣ magnetik de ла індрептареа лор чеа нормалъ, кѣтръ nord спре мїазъ-зі.

5. Ёнтревънгареа інсшїреі пѣмїнтълѣ спре а ретрїміте рѣла електрик кѣтръ ал сеѣ пзнт де пѣрчедере.

6. Клинепніка magnetizaціе а фѣрѣлѣ фра-гед prin рѣла електрик; шї ал

7. Афлареа мѣлтіплаторїѣлѣ, а галванометрѣлѣ шї а електро-magnetъ-лѣ; шї дескоперїеа рѣспїлор індѣктиве.

(ва зрма)

A. H. K...max.

24 de чеасърї ла Балта албъ.

1847.

(зрмаре)

Хаі Домноле! ёі рѣспонсеіѣ дѣрз шї кѣ зп глас не каре кѣѣтам ал фаче кѣт се пѣ-теа маі gros, шї мѣ дѣсеіѣ не зрма лѣі. — Аѣѣнсерѣм [кѣрѣнд ла зп бордеіѣ ал кѣрѣаі дескриере нѣ в'оіѣ фаче-о пентрѣ кѣ. дїнтѣіѣ, мїар фї neste пстїнѣтъ, шї ал доіле, кѣ пентрѣ D-воастрѣ ea ар фї de prisos. Кѣт ін прївірїеа імпресїлор че'мі фѣкѣ ачѣа локзїнѣтъ прїмітївъ, вї ле пот месне тѣлмѣчі, фїінд кѣ шї акѣм пѣстрѣз сзвенїре проаснѣте de еле. — Шї спре довадъ, вѣ rog Домнілор сѣ прївіціі semнѣл рош каре імї декореазъ фрѣнтеа.

Ачѣастъ імпресїе ам прїїміт'о кѣнд ам інтрат ін лѣзнтрѣл касеі strejerѣлѣ. Шїа фїінд преа jos шї капъла меѣ преа sss, амъндоі s'аѣ чокнит ка доѣе вїле не зп бїліард, фѣкѣнд зп карамбол каре, prin ефектѣл сеѣ retrograd, м'аѣ трїміс сѣ кад ін оградъ, зече пасърї ін зртъ.

Amegit de ачѣастъ ловїре neашѣнтатъ, ам інтрат шовънд ін сїнгѣра одае че алкѣтѣіа а-партamentъла strejerѣлѣ, шї боѣвънд пїн ін-тѣнерїк м'ам арънкат кѣ деснѣдејдзїре не сїнгѣрѣл пат че'ї слѣжїа de мобїле, dar ін-датъ ам шї рѣкнит аша de tare, інкѣт stre-jerѣл аѣ алергат лѣнгъ міне, спѣрїеат, шї кѣ зп тѣчїне аурїнс ін мѣнъ... Ёмі сѣрмасем toate чоланеле дїн трѣн! кѣчї патъла ера de лемп, фѣрѣ аштернѣт, фѣрѣ перне, фѣрѣ пї-мік.

Strejerѣл інсе, інделегѣнд прїчина вѣїтърї-лор меле, інчѣвѣ а рїде ка зп зрс, шї зїкѣнд: нѣ'ї нїмік, нѣ'ї нїмік, адѣсе дїн тїндъ зп дол шї о чергъ не каре ле аштернѣ не скѣнд зрїле патълѣ. Не зртъ ені дїн одае адъогѣнд тар: Neamцo драколї, шї се депѣртъ ін sat.

Ел имі фькссе datoria de razdъ; имі дасе tot че авеа: odae, pat, аштеpнат, ші поанте вьпъ! Че'мі тривіа маі мъл?

Ачестъ де не зрмъ гъндіре ші маі алес тръда че пъдисем тоатъ зіоа, мъ фькзръ сь мъ диншеск нисте кътева минше; ші дар, ін-армъндзмъ де рьдара, стълчйт, фьлмънд, некъжит, имі ашезъйь сакъл де воіај дреңт перпъ ші мъ кълкъйь інчет, ка кьнд ашй фі пост де стекъл. — Ъп somn адык мъ ші кьпрінсъ інда-тъ, ші мъ префькз інтр'ън вьтк пьв' адоъзи.

Димнеаца, не ла онт чеасърі, мъ трезіш інтр'ън вьет інфрікошат, інтр'о хархалае ін-ферналъ де сьнете де клоноте, де троноте де каі, де покнете де биче ші де рькнете де оа-мені! Че пстеа фі ачел сромот?... Каселе ар-деа? саъ о бандъ де селватичі дьшмані да-серъ пьвалъ ін sat?..

Јъмълате спъріеат ші вьімъчйт де somn, ешіш іште афаръ кь нистоалеле ін мълъ! дар ін лок де челе че гъндіам, вьзъш, пайн де мпаре, вр'о треізечі де тръсърі де тоатъ форма: брічте, брашованче, карете, калеште, тоате інхамате де къте патръ, шесе саъ онт каі ші тоате індрентъндъсе, ін фьга mare, кьтър о вадъ че стекліа департе ла разеле соарелъі.

Ачела вадъ ера ісворъл минъелор де каре аззісем ворьнд ла Брѣла кь атъта ентъсіам! Мъ порнйш ші еъ індатъ не зрма тръсърілор фьръ а ші лъмърйт че фьчеам, пентръ кь декънд пьсесем пічйоръл не пьмінтл Вала-хіей, имі пердъсем де tot шпръл ідейлор.

Ші аста нъ треъше сь въ міре Домнілор, дакъ веі адыче амінте прін къте сіндрі део-събите ші інпротів'тоаре трекъсем еъ ін вре-ме де кътева чеасърі. — Јъдекаці сінгърі. —

Інтръ ін Валахія ка інтр'о деаръ пьстие ші де одатъ аьд ворьнд де о societate де зече мій де сьфелете, аьднатъ ла нисте вьі, апроане де Брѣла. Ачестъ афларе мъ сілеште сь'мі skimъ ідеіа ші сь кред кь Валахія ар пстеа

фі о деаръ маі чівілісатъ де време че аре вьі каре траг атъта лъме ла дънседе. Інсъ кь-рзда понтіі ші іатъмълъріде непълкъте че ін-тінпін не дръм ші ін satъла де ла Балта алъб, мъ фак а мъ інтоарче іаръші ла ідеіа mea чеа дин тьш, ші ін зрмаре, мъ кълк кь інкре-дінгаре кь мъ гьсеск інтр'о деаръ селватікъ. Інкінзігівъ дар че револъдіе с'аъ фькзт ін кріеріі меі кьнд, адоази димнеацъ, ам вьзът о мъл-ціме де калечте европненшті, пайне де фігърї европненшті, ші де тьалете европненшті! — Нъ пстеам креде кь ерам треаз, ші мъ со-котеам а фі фадъ ла вре-о фантазмагоріе непріченсъ; фантазмагоріе кь атът маі кь-рлоасъ кь имі інфъдімеа tot соіш де контра-сърі, прекъм: валоане де Біена кь інхъмъ-търінекьсноскъте не ла ноі; пълъріі де Франція кь шліче оріентале; фраче кь атеpie; тьалете парсіене кь костіамърї streіне ші оріцінале. Маі адыцігї ла ачесте, покнетеле ші рькнителе посташлор; мінкареа а треі-зечі де тръсърі че се інтречеа не кьмн; мълцімеа кайлор інха-маці ла дънседе; клонотеіі че сьна ла гьтл лор, ші інсфършйт ефектл постъціі ачестор лъ-крърі ін окїі зьшї streіне... ш'аша ведї пстеа лес-не інкїнзі експресіа комікъ а фігъреі меле ін преајма зьшї спектакол атът де неаштентат.

(ва' зрша)

В. А.

Bibliographic.

ЪЛТИМЕЛЕ ЗІЛЕ

а ле

ПОЛІТИЧЕІ ПОШВЕА

Челе маі де пре зрмъ зїле а ле Помпей, а ле кърора інтъл том с'аъ тїпърїтш ін аьл 1854, афлъ-дъсе сьв пресъ ін тіпграфіеа Ромъно-Франчешъ, томъріле зрмътоаре інтръ комплетареа інтръгълї з-врѣжъ, се адыче ла кьпштінга опоравігълї пьвлїкъ ші а D. пренъмеранці кь, престе пьцін вор іешї де сьв тіуарїс.

И. Т. Авінеанъл.

MANOIL.

ПАРТЕА II.

20. Декетврие.

Іѣbite Б...

De doi ani нѣ цї—am маї скрис... аї tot деп-
тл саѣ сѣ'ми бѣнсіешї, саѣ сѣ мѣ крезі де
морт. Морт інкѣ нѣ сїнт, фпате! дар ским-
бат, скимбат інтре тоате: нѣ маї сїнт нічї зм-
бра лї Manoil, кѣчї змбра знї ом маї лес-
не ар пѣтеа сѣ'ї samene, іар еѣ...

M'am арзкат ін браделе тѣтзор десмер-
дѣрилор... чеї маї фрзошї каї Албїонї аѣ а-
вѣт оноареа сѣ прїмѣле персоана mea не че-
ле маї фрзоае strade але четѣцїлор Italie-
ne; вїнѣл чел маї скѣмп, бѣкателе челе маї
рапї аѣ їмподовїт мѣса mea шї аѣ їмѣзїбат
stomaxѣл шеѣ, челе маї граціоае копїле а
ле лї Пѣнос аѣ їнкѣзїнат фрѣнтеа mea де
флорї шї де сѣрѣтѣрї. Аної дакѣ тревѣе сѣ'цї
спѣн шї ачѣаста, ам стрїкат маї мѣ.те мѣрї-
тїше nepotrїvїte, чеїа че нѣ este зн мїк сер-
вїчїѣл pentрѣ зманїтате.

Markize, Kontese, Prinčese, маї мѣлт саѣ
маї пѣцїн де контрабандѣ, мї—аѣ рѣмас фопар-
те рекѣноскѣтоаре, шї астѣзї порт кѣ mine о
ладѣ де бїлетї дѣлчї шї де пѣр де тоате ко-
лорѣрїле, негрѣ де ла о markїзѣ Andalѣзѣ
dїn Spanїa; kastaniѣ де ла о Прїма—донѣ
Церманѣ; бѣлаїѣ де ла о прїнчѣсѣ Полонѣ-
зѣ; рошѣ де ла о тѣпѣрѣ Miladi; шї дакѣ нѣ
мѣ їншѣл, ам о бѣклѣ сївѣ, де ла о прїн-
чѣсѣ де сѣпѣ... vezi дар кѣ ам о провїзїне
destѣл де їндестѣлѣтоаре, дакѣ те веї їнѣра,
шї дакѣ веї лѣа о фемѣе каре нѣ ва ава о
kosїцѣ, destѣл де богатѣ, поцї сѣ те adresezї
ла mine; їцї воїѣ да кѣт її ва тревѣї.

Паре кѣ те вѣд клѣлїнд дїн кап.

Pentрѣ пѣмеле лї Dzeї! нѣ воїѣ сѣ маї азд
моралѣ! Пѣstreazѣл їндементеле'цї sentїнѣ

pentрѣ копїї тї; саѣ їнѣрештеле їн Bestito-
рїѣл ромѣнеск шї їн Zїмѣрѣ де ла Ыашї ка сѣ
ле чѣтеаскѣ прїн махалале їн лѣнцїле serї de
їарнт!.. Pentрѣ mine. doѣe дрѣмѣрї їмї рѣ-
мѣн їнкѣ: сѣ кѣштїг їн кѣрцї, саѣ сѣ'мї даѣ
зн pistol їн кап.

Xaide! нѣ мѣ пѣпѣе; шї маї алес їнчѣїазѣ
де а озѣндї слѣбѣчїзнеле оменешї; кѣчї, vezi
тѣ, їѣbite амїче, дакѣ омѣл нѣ ар фї сѣпѣс а-
чѣстѣр слѣбѣчїзнї, ар фї о monstrositate. Ын-
тре ом шї їнтре вїчїѣл нѣ este лок де кѣт
pentрѣ зн їнокрїт. Тревѣїе сѣ фї їнцѣлес кѣ
нѣ сїнт зн фїлософ фѣрѣ фїлософїе; плек де-
ла зн прїнчїп.

Trevѣїе а зїде їмѣл, pentрѣ ка сѣ нѣ не
зїдѣ ел не пої. Лѣмеа кѣ феномеле sale
с'аѣ prodѣс прїн їнтѣлїреа atomелор; їар
волѣнтатеа este прїнчїпѣл тѣтзор фантелор оас-
тре. Apїstїd шї Епїкѣр, каре аѣ нѣс ачѣсте
прїнчїпе, ераѣ маї кѣ мїнте де кѣт їне шї
де кѣт mine, нѣ'цї фїе teamѣ! кѣчї їн сѣршїт
че este вїеацѣ оменѣаскѣ? Зн вис аѣ zїs по-
едїї. Еї вїне! дакѣ este зн вис, фїе зн вис дѣл-
че, їар нѣ зн вис рѣѣ! este скѣртѣ сѣ о трѣчѣм
воїѣс кѣ ачѣастѣ kondїцїе, о прїїмеск, алѣе-
лїѣ, adїo;. Astѣелїѣ, кѣнд вѣд о мѣлцїме де
mizerabilї pentрѣ каре соареле а їнчѣtat де а
маї стрѣлѣчї, кѣ їшї акацѣ мѣнїле де марцїнеле
mormїнтѣлї лор, нѣ pot де кѣт сѣ'ї neso-
kotesк; нѣ te mїra; тѣ їнсѣцї аї zїso.

„Чеї че поартѣ ланцѣл, ш'а тѣрї маї вор,
Merїтѣ сѣ'л поарте supѣ рѣшїнеа лор.“

22. Декетврие.

Акѣма мѣ апронїїѣ де хотареле цѣреї ме-
ле. Ынкѣ тѣрї зїле, шї воїѣ vїдеа фаца тѣтзор
персоанелор деспѣре каре цї—ам ворбїт їн челе
dїn тѣїскрїсорї; ачѣл D: N. Колѣскѣ ama де
вѣн шї ama де лесне де їншѣлат!.. Смѣрѣн-
дїда чеа преціоасѣ, каре'цї спѣнеам кѣ este
femeїа че ам vїsat!.. Zoe, логоднїка mea де

ла посади!.. Елена ши Андреї, есемпляр а-
моріалі въкънеск!.. Мъріоара... хф! ачест нѣ-
ме їмї фаче о impresie крїоасъ!.. femeia as-
ta а кълкат їн пїчіоаре віаца ши їнереца
mea... ши м'а арснатк їн пранастїа тѣсрор
вїчірїлор!

Їмї воїѣ рѣзвѣна, о femeie фъръ їнїмъ! къчї
акѣм нѣ те маї їзбескѣ!

Zoe требїе сѣ се фї фѣкѣт фрѣмоасъ. Шїїѣ
кѣ аре сѣ се сѣпере вїата копїлъ кѣнд мї-а
чере крѣчеа че мї-а дат, ши н'о сѣ аїѣ де
ѣнде о лѣа! къчї їн сѣршїт аре сѣ мї-о чеа-
рѣ; pentрѣ кѣ м'ам фѣкѣт nedemn de дѣнса...
дар мѣ веї їнтреба че ам фѣкѣт крѣчеа? еї
vine! чеа маї фрѣмоасъ мѣлѣ дїн statрїле
Папеї мї-а лѣато, їкѣндѣсе прїн сїнѣл меѣ.
Їн дешерт ам воїт сѣ мѣ їнпотрївеск: Senї-
ора Letїgia, плѣнѣа кѣ окїї чеї маї дѣлчї ши
чеї маї фрѣмошї че с'аѣ вѣзѣт вре о датъ; ши
тѣ шїї, маї лесне поате чїнева їнфрєнта ар-
mia Папеї де кѣт дої окї де Kontesъ, їнекадї
їн плѣнс.

Бѣкрештї. 10, Іансарїе.

Нѣ este trїst а пѣрѣсї деара їн каре те-аї
пѣкѣт; чї а те їнтрїна їн сїнѣл еї, дѣпѣ о лѣн-
гѣ лїнсѣ! Ворѣа asta цї с'а пѣреа кѣ нѣ es-
te ла локѣл еї їн гѣра mea? фїї лїнїштїт: нѣ
sїnt trїst ка ачел кѣлѣторїѣ каре, дѣпѣ о
лѣпгѣ лїнсїре, се їнтрїпѣ авасъ ши кѣ окїї їн
лакрѣмї каѣтѣ їн дешерт лѣкрѣрїле че фер-
мека їнереца са; Ох! нѣ; ачесте флорїчеле
кѣ каре поедїї жїлѣ скрїерїле лор, кѣнд нѣ
аѣ їдеї маї серїоасе, нѣ маї бат ла поарта mea;
sїnt trїst, къчї аерѣл че pessѣлѣ аїче мѣ а-
насъ; oamenїї че'мї ворѣеск мї се паре кѣ
sїntѣ де картон.

Їзвїте Б... нѣ'мї маї їзбеск нїчї patria! ашї
да зече ані дїн вїаца mea сѣ маї скап ода-
тѣ дїн їнкїсоареа asta.

Ворѣештї astѣел де patria ta? пар'кѣ аѣд
зїкѣнд о мѣлѣїме де патриодї їнфокацї.

Dар; кѣ м'ам конѣїнс кѣ patriotismѣла este
нѣмаї о фанфаронадѣ ла чеї маї мѣлї; саѣ де
нѣ, жн egoism їнтре маї мѣлї indivїзї. А-
коло ѣнде'мї е vine, ши аколо ѣнде'мї плаче,
аколо este patria mea, ши este де prisos
ка с'о їзбеск, къчї ea поате ezista ши фърѣ
їзвїреа mea. Дар, ка сѣ скрѣтез ворѣба нѣ
фак нїчї о deosebїре їнтре жн попор каре се
лаѣдѣ кѣ нѣмеле ши їнтре жн центїлом рїдї-
кол че фаче парадѣ кѣ тїлѣрїле ши армеле
famїліеї sale, маї алес кѣнд поблѣца се сѣтр-
шеште ла ел: лѣкрѣл este tot ачела; къчї
їн балацца челї че а фѣкѣт лѣмеа жн по-
пор нѣ траѣе маї мѣлѣ де кѣт жн individ.

Ачєаста їар вої патриодїї ашї скрїсо.

Dар сѣ лѣсѣм ворѣеле astea seчї... чел їн-
тѣїс лѣкрѣ че ам фѣкѣт, аїзгнѣнд їн Бѣкрештї,
а fost сѣ їнтреб дакѣ се фак марї пердєрї
їн кѣрцї. Мї с'а рѣспѣнс кѣ се перд не sea-
рѣ ши пѣлѣ ла чїпчї мїї дѣкацї. Bestea а-
чєаста м'а маї їмпѣкат кѣ patria.

12. Іансарїе

М'ам дѣс їн kasa Домнѣлї А... ѣнде азїїам
кѣ се цїоакѣ кѣрцїле. Ашї asemїне касѣ нѣ
аре невоїте чїнева а фї prezentat: поате їн-
тра чїнева ка їнтр'о кафенеа, фърѣ а се а-
дрєса макар кѣтрѣ газдѣ.

Кѣт мї-а сѣлат їнїма їнтрѣнд їн kasa а-
ачєаста де вѣкѣрїе! требїе сѣ шїї кѣ мѣлѣ
м'ам кѣїт де тїмѣл че ам пїердѣт прїн стрѣ-
їнѣтате: аколо, дакѣ їнтрї їнтр'о касѣ де жок,
ештї tot кѣ фїка'н спате; полїцїа їндатѣ че
ар sїмдї, їндатѣ мї'дї конѣїскѣ банїї, ши а-
пестеазѣ цїкѣторїї. Аїче дїн контра; лїбер-
тате абсолѣт! Ш'аної їнкѣ не маї плѣнѣем
де реїїменѣл Гѣвернѣлї!

Їнкїнѣеште'цї о салѣ mare, ши алте патрѣ
одѣї лѣтѣрале, плїне де месе де кѣрцї, ши

ла toate mesele, jkьtopi de toate colorile, de toate virstele, mi de toate jockurile. Aici se joakъ preference illustrée, kape se mai zice mi pьsesk... dinkolo preferanц simplъ... mai kolo vist... apoi vist-preferanц... mai dinkolo niket, mai dinkolo Otъz-bir... Албдвелве... екартел.. Sfikъ... панцарола... гюрдъм... Stos... mi ателе мълте, de kape de mi invъdasem шълте, ne znde am змълат; dar drent сз'ци sьsn nъ ле шtieam ne toate.

Че soup-d'oeil фръmos! ne fie kape masъ kъte dođe лхтънъри; inпрецър, jkьtopi, mi spektatori, барвацї, конїи ми femeї... Че? kpezi kъ конїи ми femeїle nъ joakъ? te inшлї, фрате; ачел че nъ joakъ kърдїле, nъ шtie гъs-тлa vieцeї... nъ шtie a тpї.

Nъ kьnoшteam ne nime, mi kpedeam kъ воїс фаче trїstъ figъpъ in societatea asta. Dar nъ апккаїх inkъ a kolinda toate mesele, mi de odatъ mъ въззїх imprespat de mai мълцї kape mъ indemna сз jок, ба сfikъ, ба преферанц, ба зна ба алта.

Mъ determinъїх a mъ prinde ла преферанц, in kape есчелам mai bine de kъt in алте jockpї. Partizaniї mei era o дамъ ka de 50 de anї, mi doi бзїедцї, знл mai тънъp ми алтл mai вьтpъn de kъt mine. Jъкаръm dođe талоane; intrasem in ал тpeїlea. Eъ aveam зn kъps de karte екстраordinарїх, mi kъшtiram mai dođe miї de фise, kape sokotite kъte 20 парале, kъm jкkam, imї da o перспективъ de kъшtir фръmoасъ. Kъкоана nъ преа авеа кеф, kъчї nъ авеа фавоаре: ла зn jок че а фъkъt, am nъso платкъ... че сз веzi? Se фаче фок kъкоана!.. Inчene а striga, а mъ insъlata, а цїпа... inчеп а mъ ацъpa... ea, атнче, се скоалъ, їа перїїа, mi штерце tot de ne masъ; mi се скоалъ, зїкънд kъ ea nъ плътеште, kъ nъ mai joakъ. kъ nъ e drent, kъ nъ шtiщ че... неавънд ла чїне апела, m'am скълат, mi am voit сз mъ nъn ла stos.

Банкеръл nъ mъ priimi сз nъn mai jos de 10 галбенї ne karte, asta era kondiцia лїї. Воїс сз їes. Коворъндъmъ jos, вьд тоцї чїокоїї, адїкъ слъцїле, гръмъдїцї inпрецъръл знеї лхтънъpї. Mъ апропїх: че сз вьд? з-нъл фъчеа stos, mi тоцї чеймалцї jка ла stosъл сеъ, kape nъ era mai мълт de вp'o 10 їермедїчї. Xай, сз jок аїче, am zis: nime nъ mъ kьnoаште. Jок... Sнарг банкъл... ел атнчеа skoate чеасорникъл... їл їаъ... нене бърнъзъл in преу de 5 галвинї... їл їаъ, mi mъ dъk.

Adoъa zi, афлъндъmъ ne pod, imъpъkат kъ вьpъзъл kъшtirat, mъ въззїх intiminat de зn domn kape s'аъ опpїт kъ тpъсъpa in drentъл меъ.

— Domъne, вьpъзъл este зл меъ.

— Eъ л'am kъшtirat in kърдї.

— Domъne, веї bine voi а mъ зpта ла полицїе.

Nъ пътїх скъпа. Полицїа mъ siлї сз даъ вьpъзъл, mi еъ сз mъ dispъгъbesk дела чел че mi л'a dat. Dar зnde тpeвїїа сз'л гъsesk? Ел, дъпъ че а jккат вьpъзъл стъпънїсеъ аъ фъцїт: am kam simъїт pъшїnea ачестеї авантъpe dar am zis: аstфел este soapta, nъ e vina mea.

15. Ianъapie.

Dъпъ intъmplarea kъ вьpъзъл, m'am dъs inkъ odatъ ла kasa Domъnлї A... dar astъ datъ kъ o sъmъ de 40 dъkacї че m'am impъmstat.

Норокъл nъ mъ фаворъ. Dъпъ че am пердъt тоцї банїї, зn jкъtopїх, kape niчї mъ kьnoшtea, imї prouъse сз mъ impъmъte. Eъ їл прївиїх kъ mїpare.

— Че te зїгї domъne? аdevъpацїї jкъзъшї sїntъ fiziognomiuntї; n'аъ nevoїe de а se шti nentpъ а се kьnoаште. Aї nїepdъt? te impъmъt: Imї веї intoapче банїї, kънд веї авеа.

Imї dete чїнчї-zечї галбенї.

— Сз'цї даъ inskpїs їа intpeбаїх.

— Jăkătorii aș kredet, la jăkătorii îmi zise.
Лжакъ банї. Јжакѣ; пердѣѣ.

18. Ianuarie.

Ерї м'ам дѣс ла Петренї съ вѣд пе вѣнї
meї amici Domnѣл ми Doamna N. Колескѣ.

Кънд ерам апроапе де каса воїереаскѣ,
мї-ам зис: Doamna N. Колескѣ este фрѣ-
моасѣ ми спирїтуалѣ; Zoe, singѣра ривалѣ
че воате авеа... воїѣ фаче дин мѣтѣшїкѣ о
Нормѣ, ми дин пепоатѣ о Адалѣцї!.. Ачеста
ва фї жн мїллок сїгѣр ка съ скан де кредї-
торї, ми їнкѣ маї мѣлт мѣна Зоел. Марїта-
цїѣл е вѣн пентрѣ бакалї ми пентрѣ даскалї.

Кѣтрѣ ачесте, къцї-ва сервї че м'аѣ fost
кѣноскѣт їмї ешїрѣ їnainte. Еѣ їнтребаїѣ де
D. N. Колескѣ.

Еї рѣспонсерѣ къ се афлѣ дѣс ла вѣпѣ-
тоаре. Кънд їнтребаїѣ де Смѣрѣндїѣа, нїменї
нѣмї рѣспонсе ми тоѣ мѣ їнвїтарѣ съ мѣ
ѣрк, кѣ о манїерѣ че мѣ лѣсѣ съ пресїмѣ
о пепорочїре.

Їн капѣл скѣреї їнтлїнїѣ не дѣдѣка.

Фїнѣа астѣ волѣмїноасѣ се арѣкѣт їн бра-
целѣ мелѣ, рїзѣнд ми плѣнѣнд де одатѣ.

— Еатѣ те їн сѣрѣуїт, Manoїле!.. Че вѣ-
кѣрїе пе Zoe кънд а афла к'аї venit!..

— Ынде este Смѣрѣндїѣа?

— Смѣрѣндїѣа? рѣспонсе еа, їнекатѣ де
плѣнс; Смѣрѣндїѣа?.. їн нѣмїнт!..

Bestea asta нѣмї плѣкѣ нїчї де кѣм, пентрѣ
къмї вѣзѣїѣ де одатѣ toate планѣрїѣ сѣрѣ-
mate.

— Дар Zoe? маї їнтребаїѣ пе дѣдѣка.

— О съ вїе їндатѣ... Zoe с'а фѣкѣт фрѣ-
моасѣ ка зїоа; кѣ toate неказрїѣ ми сѣпѣ-
рїѣ че а авѣт де жн тїмп їн коаче...

Дѣдѣка нѣ анѣкѣ съ сѣрѣшаскѣ, ми Zoe
їнтрѣ.

— Ам аѣзїт к'аї venit ж'ам адепрат їн-

трѣн сѣфлет... Апої пѣрѣндѣсе къ а зїс преа
мѣлт...

— Фоарте фрѣмос ми delicat дин парѣа
D-tale съ вїї съ пе ве зї... мѣтѣшїка ар фї
fost ферїчїтѣ астѣзї, дакѣ...

Нѣ нѣтѣ съ сѣрѣшаскѣ ворба, къчї окїї сеї
їнвѣлѣцїї їн нїште цене лѣнцїї ми пентрѣоасе,
ї се їнекарѣ їн лакрѣшї. Апої їнтлїнїдѣ-
мї мѣна:

— Мѣ їартѣ, domnѣле, къ те прїїмеск къ
лакрѣшїѣ їн окїї... О съ ше зїї кътева зїѣ
къ пої, нѣї аша? шїѣ къ о съ цї се жрас-
къ, дар...

— Съ мї се жраскъ?.. дар авїа ам ажѣнс
їн Бѣкѣрештї, ми чел їнтѣѣ лѣкрѣ че ам фѣ-
кѣт а fost: съ їаѣ каї де поштѣ ми съ вїѣ
съ вѣ вѣд... нѣ, дрѣгѣ Zoe, нѣ гъндештї чеїа
че зїчї; нѣї аша?

— Нѣ, зїсе еа, ера о глѣмѣ... съ фачем
паче... їмї їаѣ ворба їнапої... кѣ kondїѣїе съ
стаї макар треї зїѣ зїчї.

— Треї анї дакѣ воїештї.

— Мѣлѣтѣмеск. Кѣм нѣ сїнт еѣ soprа D-tale!
зїсе еа гъндїтоаре.

Їн адеврѣ їсїте Б... копїла asta с'а фѣ-
кѣт атѣт де фрѣмоасѣ. їн кѣт жчїде опї че алѣ
фрѣмѣсѣцѣ. Че вѣкат къ нѣ ва съ їа локѣл
Letїгїел!.. Кѣ Zoe, амї трѣї кїар зече зїѣ фѣ-
рѣ съ мї се жраскъ!..

Кѣтрѣ ачестеа, Domnѣл N. Колескѣ се їн-
тоарсе де ла вѣпѣтоаре. Zoe ешї їnainte сѣї
vesteаскѣ ажѣндѣреа mea.

Ачеста мѣ прїїмї къ о вѣкѣрїе есалтатѣ.

Nїмїка нѣї нѣтеа рѣкїема маї мѣлт пе
Смѣрѣндїѣа де кѣт еѣ, ми ачеста їл їмѣѣта
де ферїчїре. Кѣм мѣ вѣзѣ, мѣ лѣс їн бра-
целѣ салѣ; жнде мѣ цїнс стрїнс маї ла чїнчї
мїнсте фѣрѣ съ воатѣ зїче о ворѣѣ.

(ва жрта).